

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ² Mīro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuui, Moocaani unuunoco:

Dihime galluui tajibogominaafico, dihime jiihaico iimibachuqui, nooboro.

³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivojiībo jiihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuui.

⁴ Jilli saabo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiīboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amiīhai eedeehifico mejeevesu, amiīhai imitī ibuuqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jiīnjeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico jiībeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitiīhicauhi Jorda onoohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanotī iniivigai meeheu jillī asi meehe. Jaabo chahacamicoro duuhicauhi, bu bajiō iimicoro nejeecuhicaubo icano. ⁷ Jaabo jiībeguehicauī jillī nooboro: Taabuunatī saajiibo tajanaanicī sihidiī imityaabo diibobadī uujoho jeevatihi. Jaamañō diiboguiinō idiījivooborō itiīhaipaāje duujequē sinaayujitirahi.

⁸ Uujohonaha, amiīhaico miyaanō nifaihuri nitiīhi.

Jaanoti diibo amihaico Moocaani Gaijari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jinijeri iicacuumiti. Jaaboco Jua nituhi Jorda onohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu itehifañoti ihiinuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofenedi nimihubadi jeevaabo Moocaani Gaija ihallivi nitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Hijo agaijibo taseemene, ñri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gaija diiboco satyuuhi sicalhigovi miyaminaa achahauhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi sanhiba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaumoro diiboco jeeci vehicauhi.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jibogoboro taajasu jibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuuhi, jino Moocaani aivoji fiitivucuuhi. Jaaneguiha amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuaijnidi i gooboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi fiiciminaatisi iicaumaño muuaifaño isinicuuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa,

amiisico miyaminaa ficiminaatisiti eetavequi, nooboro.

18 Jaanegui tsumiro isinicuuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

19 Jaadi toonoti janaanivivi afatyuubo Jacobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuuhuco amaahuniumisico atyimeteuhi. 20 Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesuumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.

(Lc 4.31-37)

21 Jaadi Capernau cuumivi ifutuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro jibeguehicauhi. 22 Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicauhi diibo jibegueri diitoco aivojibo iicanicibadi jibeguehicauneri, caatiniminaa jibogonicibadi iicatineri.

23 Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: 24 Ijoho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi ijoho mihaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa mihaico finisuqui asaabo? nooboro.

25 Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ihibauboro nuuhi: Llivivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

26 Jaanegui ihiji diiboco baavi agañiboro ifico vivivi iminiyuuboro sefano agaihivuuboro diiboti iinuuhi. 27 Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro dillucasihicauhi: ¿Jineje jino bohono jibogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ijimi

iicarumoco ataj#banoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicauhi.

²⁸ Jaanoco Jesuti ij#bocasiuno paryi Galilea jiinj#jeri goovano gaajacafutuuhi.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi iijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco j#buguumo diigo igu-ihuvaunoco. ³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyyiciuhi. Jaa-sumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi iijicuuvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi guihuvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asaauneri guhugavi gahafuuhi. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicauhi siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumehejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañ#hicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicautihi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi J#beguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuujetaviro Jesu agañiivuuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocanima ihiimaagui. ³⁶ Jaaboco Simon, inahabon#minaa icano guinutuuhi. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guinineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Masigo siicumijaago tahi tolliro jibeguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jiinjeri sinagoga-jafaño jibogooboro feehicauhi jimico gavaracuboro.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguiino ememuvuuboro nuuhi: Idimogohachi uco buheesu, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diiboco idasuguuboro ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

⁴² Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. ⁴³ Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluuhi jilli nooboro: ⁴⁴ Mihaiñoobaco dibeguedino. Jilli ofooboro sacerdoteque dihifusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jeecivoco asimico ficuuto Moise atajibaubadi toono jibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaajaqui ijoho ubuheecunoco, nooboro.

⁴⁵ Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jibogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesuunoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiibo, jilli buhigueejere miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeecivamo.

2

Jesu Buheesuhi Idino Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubuumo iijafaño iicaunoco. 2 Jaanegui miyaminaa diibojaago ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco j#beguehicaubo. 3 Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihiibimoro id#no isifañ#boco. 4 Jaarumo miyaminaa agahaficin#neri Jesuvi #futuutimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayic#umoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema. 5 Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajac#bora Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti #co imibachucafutucuuhi, nooboro.

6 Jaarunaa saatoho caatin#minaa onoomo igicin#mañoti ijeeb#ifañodi esamaaiuhi: 7 ¿Collihi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿M#joho nacu imitico buusujirahi? Id#bora naha Moocaani, noomoro.

8-9 Jaanoco Jesu agaajac#uboro nuuhi: ¿Collihi tolli am#hai jeeb#ifañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuhi, onono; gañiivoobo dicigaiijema fuucu, onono. 10 Jaamo magaajahi jiijehalli ujoho Miyam#naafibadi Ifivuubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, 11 id#no isifañ#uboco nuubo: #co neehi: Gañiivo, jaaboro dicigaiijeque d#c#bo fuucu diijajaago, nooboro.

12 Jaasumiro diibo agañiivuuboro icigaiijeque #c#uboro fuucuuhi #finicimofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahaty#metat#hi aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuaijinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uuma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agañoivooboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño ijibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro ijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amihai jibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasiivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihi. Jaabadiro uujoho: Imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saahinihi. Iimifitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jibogominaa, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaaumoro Jesuco dilluvauhi:

¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jibogominaa aiganana dita aigatihi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco atabavaaboro ijibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Mihiro diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajibogominaati udumitincino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Mihiro mijoho eedechehuco bobaryuri maahunitatihi? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanicro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿mijoho bohaihofaihuco eedeejutafano ficutatihi? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafano mificutahi, nooboro.*

Ijibogominaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisisumi Jesu basutafanodi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijibogominaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi. ²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collihi dijibogominaa olli moonihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaajatihi amihai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucujivaachusumi diitoco ajeba aivusuneguiha omoonunoco? Mihiro

* **2:22** Jilli Jesu nuuhi eedeejibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetavequi.

Moocaani iija tabernaculojafaño David ufuuboro Moocaani jeeçivo maahunoco machuuhi miijoho amachutatirunoco, Aviata onoobero sacerdotemi aivojiibo iicauiibo icaunaaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohoro sacerdotemi amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Miïro jaguisifucu miyaminaadi eetavocafutuuhi. Jaanoti miyaminaa jaguisifucudi eetavocafutuutïhi.

²⁸ Jaamaño uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo jaguisifucu aivojiibo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahi icaubo saafi ihuse ifigatyuubo. ² Jaaboco #finicimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisisumi buheesujiibo? noomoro #furumo diibohallivi ij#beguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifigatyuuboco nuuhi: ¡Gañiivo! ¡Jaaboro feenevi dulleeve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluuhi: ¿Jinejeque jaguisisumi moonisunicimo iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Magaicaaunoco, nacu mubueesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuutïhi.

⁵ Jaanegui diito jeeb#no cuhuferi #daasuvuuboro, sifirano ihuufococo emeeciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: ¡Dihuseque fallirihicar! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojicuviro imituuhi. ⁶ Jaasumiro toonoti ifariseomi

ufuumoro Herodianomima fitacucasiuhi Jesuco igaicaauqui.

Muuaijinivi Miyaminaa Icauno.

⁷⁻⁸ Jaanaa Jesu ijibogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyaminaa bucasiuhi Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda oonegueehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidi ejeevanoonoco omoonihicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ijibogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene eñeñeruujiiruneguiha momeenegaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhicaunegui sihidi iguihuvanoma iicadimo diiboco idudiciqui ijene ñeñeruhicauhi. ¹¹ Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihivehicaumo: Hijo Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco mag-aajasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu ifabaivi fuuhi. Jahigo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saamo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco icubo diiboma iicaqui, bu diitoco igalluqui jibogoco ijibeguequi icano. ¹⁵ Jaamoco iijico acubo ijimico igañihicaqui.* ¹⁶ Jaamo jinnodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idimo

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. ¹⁷ Jacoobo Zebedeo achi, bu Jua Jacoobo nahabo icano. Jaamisico momoniubo Boaneegemisiti, siseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacoobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda Iscariote diiboco aaciujiiho igaicaauqui icamoma saaubo jaah.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ijibogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubuumoro saauhi diiboco icivamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivojiboma. Jaamaño diibo mitya iijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi ooviciboro neehicauhi: ¿Milli jaabo Satanas bu ificoro buhi gañijirahi? ²⁴ Miro saafi aivojifaño minooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji guenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva guenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanas iinoro ifimaryo imoonicasiruva, ¿milli bu guenene icajiruubo? Iinoro ifico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro ¿mijoho esefaabo iijafaño ofoomoro inehejeque icijitirahi abajaaboco

sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyanotiro jino am#haico neehi: Miyaminaaco pary#icino imitino ihiimaaruno buusucafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gaijati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujit#hi ufucuro. Jilli tohimitinoma iicacuj#ibo, nooboro.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ij#ma icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaaumoro jahisitiro diiboco cuuhuvasuuhi.

³² Jaanegui Jesuhallidi emecucin#umo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo #co jahisiti cuuhuvahi, noomoro.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: #M#joho gaharubi? #M#joho ta#ahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecucin#umoco emeec#uboro diitoco nuuhi: Jino tacojiri iicamo gaharubimi, ta#ahabomi icano.

³⁵ Jarihiicanaha jino Moocaani ij#ico omoon#mo ta#ahabomi, gaharubimi, ta#agomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoov#ino.

(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco j#beguehicauhi muuaijinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuuhi. Jaanoma iicaubo meenegafa#o ij#cafutuuboro diitoti tehesijsuno ufuuboro cas#vutuuhi. Jaanoti diito ij#nivi

jiinigaibaahohalliviro icauhi. ² Jaaboro diitoco sihidi siinovi ooviciboro jibeguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jiihaifaño acutuuhi. Jaanoco joomi asaumorero machujeuhi. ⁵ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno ijiinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachiciuneri aryvucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoo gahaije aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihiinuurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuhi imino jiiinjevi. Jaano ihiinuurunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuuhi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuhi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuhi icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro. ¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacuudi ijibogominaama iicaumo diiboco dilluuhi: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanogui nuubo: Amiihaico naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaajaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi. ¹² Jaamo emeecirumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miuro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu ijibogominaaco nuubo: ¿Nacu

am#hai magaajatihi jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ M#iro basuminaafi, oono Moocaani iijico ij#bogoobo abasuubo. ¹⁵ M#iro jino j#haifa#o aacotono onoono; m#iro saatoho jeeb#fa abasucuurunoco ij#bugucuurunoco Satanasaaboro ijeeb#fa#oti dumiti#cicuuhi. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onoono; m#iro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatima#o guenene icatati no nisuhifivi agasesumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jari#mi#hoonofenevi aacutuuno tobogoco gaayicicuurumo ¹⁹ jije busumije jaagoviro ijeeb#no niji niji iicama#o, bu iimitinocoro iimogoma#o icano sanooro toono diito jeeb#fa#o agahafonoguiinodi toono miyaaji iicarujico fiivusutimo. Jaama#o noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jii#jevi abasuuno onoono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofa#o fiivono jaanoro noovacuuono saatohofa#o treintadi no, saatohofa#o sesentadi no, bu saatohofa#o ciendi no icano.

C#ijigaimecuvi Ohoovico; Toovono Icaruno Buhugaaveji.

(Lc 8.16-18)

²¹ Jaadi bu nuubo: C#ijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaijeguiino icano mificutatihi. ¿Ivinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi m#iro chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino.

²³ Jaanegui jinooco amiihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino mag-aaja jino muguubunoco. Miiro oono amiihai mohoovicihicaneriro ufucu amiihaico Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanivi acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco miidino iicarunoco dumiticijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiiinjefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevede agañivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihiinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jiiinje toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi ideecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonicihi. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi icinicuumo niisugari ihicifucu agasecusumi.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji?

³¹ Fine mostaza noovata tooico jiiinjefaño mabasuniciyibadi jeevano. Miiro tooyi aivo jiiinjehalliri iicano noovata ajashuyigaiyi.

³² Jaaruho abasucafutucuudi jusifhi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene llicuvafihhi. Jaaho aafeneguiino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jibeguehicauhi miyabogoco siinovi ooviciiboro diito agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono

nootiibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha ijibogominaaco ijeevadi paryi imino jibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi ijibogominaaco nuubo: Masi onago muuaivi mafatyequi, nooboro.✧

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuaivi iciuhi. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigai jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aaicusuumoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijeveneqe? noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¡Lliviicu toonoviro sicuti! nuubo. Jaanegui iguibuhuba lliviicuhi. Jaanoro paryi imino sicutucuuno.

⁴⁰ Jaadi ijibogominaaco nuubo: ¿Collihi sihidi mihiguetehe? ¿Nacu Moocanico mimiyaavogotih? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutumoro noocasihicauhi: ¿Mijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onono? noomoro.

5

Gadarenomiobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa iicachauhigoti

✧ 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

emeimivatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo ciihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco miihaiñooba jigaiñehineri duujenicutihi. ⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuurumo. Jaarunoco ihusenehonoco dubaiciubo, bu itihaiñonoco ididaheje mooniubo icano. Jaaboco miihaiñooba guiinonicutihi. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri ciihojinohallidi coovadiiciniboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujaacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojaa ijinafatyuuboro iguiino memuiivutuuhi. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocaanifaño*di* ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicauneguiha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuhi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo migu-iraaneguiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Miihaico jicuumiti buhi galluudino, nooboro. ¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi.

¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Miihaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefeegui, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuuaifaño aaifuumoro macaniuhi.

14 Jaanoti diitoco eteemehicamo agaaumoro ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicajaajefaño icano jibogomoro fuuhi. Jaanegui asaaumoro meeciivaumo jineje fine onoomaño. 15 Jaamo Jesujaa asaaumo atyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gaachehufaño jiciniiboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguumo. 16 Jaamoco toonoco aatyimeumo jibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano. 17 Jaanegui Jesuco ijiinijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

18 Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: fima saahi, nooboro.

19 Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco dibogo guiraano Aivojibo Moocaani ico idaaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

20 Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri jibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesu-unoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafitehicauhi.

21 Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuavi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaiuuhi muuainiri icaubo cojivi. 22 Jaanaa sinagogaja aivojibo Jairo onoo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguiino ememuivutuuboro nuuhi: 23 Aicigai aivo niinovacuuhi goova foobo diigoco dudcito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

24 Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasio mo ijene ñeñejeruhicauhi.

✧ 5:21 Mt 9.18-26; Lc 8.40-56

25 Jaamofeenedi saafigo gaigo tijeheri fahuseeci motihaiti mificabaci idiino iicaucuugo.

26 Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucuugo. 27 Jaago Jesuti ijibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaugoro ibujinaagoti igaachehuco dudicivauhi.

28 Jilli igaachehuco ududicineriro buheeki, noogoro esamaahicaumaño. 29 Jaasumiro itijoho diigoco figatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecuunoco. 30 Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi imeveuboro ditoco nuuhi: ¿Mijoho tagaachehuco dudicivi? nooboro.

31 Jaarunaa ijibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿Mijoho uco dudicivi? neehi? noomoro.

32 Jaarunaa Jesu fahigovaco ifinichicauhi ihatyimequi: ¿Mijoho fine dudicivi? onoomaño.

33 Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememuivuugoro paryi imino jibuguugo.

34 Jaanegui diigoco nuubo: Niba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiiha sajeebifuucu, diguihuvati buheetecuuhi, nooboro.

35 Jilli iimaubaacaro sinagogaja aivojibo ijatati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai gujevecuuhi. Fine Mojibogominaafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivoj#boco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro m#hai#ooba diiboma ufuunoco imuguut#bo id#momaryo Pedro, Jacoobo, Jua Jacoobo nahabo icamomaryo fuubo.

³⁸ Jaamo isinagogaja aivoj#bo iijavi #futuuhi aty#meuhi ga#uhusuno omoon#unoco, miyam#naa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano.

³⁹ Jaanogui Jesu ij#cafutuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejeri guiraacani ga#uhusuno mis#ramaa#hi? ¿Coll#hi mataacasi#hi? Guijevetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaanegui#ha Jesu pary#cino famoocoro jahisivi ih#inusuboro caani, seeji iicam#s#coro satyuubo, bu diiboma asaumo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauh#go. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuseti agaay#ciuboro hebreo iijiri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Ga#iivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja aga#iivuugoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci mot#haiti mificabaci id#no ficabava icacuuhi. Jaaneri miyam#naa sihidi igutuuhi. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguuhi: M#ico mij#beguedino, nooboro. Jaaboro taj#baubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Jaadi Jesu toonoti ufuuboro iijiinijejaagovi siino uumiubo. Jaaboma ijibogominaa fuuhi.

2 Jaadi judiomi jaguisifucu iicacuudi ticovaubo ijibogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi ajabafiituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi jinehejeque? ¿Milli fine diibo igaajaco gaayiciuhi? Mee jino agaajaratinehejeque moonibo, noomoro.

3 Miuro du jaani imohobujene dudicamaajeminaafi Maria achi, Jacoobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, tolliro bu jino inagomi mihaifeeneri icahi, noomoro diiboti sifiratehicaumo.

4 Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bociguefihi. Jaanoti iijiinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

5 Jaanoma iicaubo imityaco eetavuutibo, midimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificuuneri.

6 Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobuunati Jesu ifiti cuumijeri feehicauhi jibogooboro.

7 Jaadi coovaubo ijibogominaaco fahuseeci motihaiti miimisici idimoco.✠ Jaaboro diitoco galluubo miimisicisaajeri. Jaaboro iimitino jimico buhi igavaracuqui mityaco aciuboro

8 diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jihaivi idinocoro queseico masatyo. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino amihai niivigai meehevi.

9 Bu saapaajequere tihapaajeque mijicafoto, bu michehuci mijicafetedino

✠ 6:7 Mt 12.5-15; Lc 9.1-6

saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaavihacho mihifotojafañoro mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amiihaico agaayicitihachijji, uguubutihachijji icano toonoti mihiinomoro amiihai tihai paajeguiino jiiñico toonovi matatacu jei diito iimitico ijibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco jibogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañihicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco dñribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiñijeo aivojibo Herode* guubuui Jesuditi fahigovadi jibocasihunoco. Jaanoco saatoho neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheetebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani siicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheetebe, nooboro.

¹⁷ Miñro Herodia noojiri Herode atajibauneguiha Juaco isisimoro civojanumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiaco icuubo.

¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

---

* **6:14** (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoobo Jesu ifivuusumi iicaubo chuumucuuihi. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

19 Jaanoma iicago Herodia Juaco ij#heguere gaicausuhicaujirahi. 20 Jaarunaa Herode Jua jeeb# it#covonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco mill# moonihicaut#hi. Diibo onoonoco gaajat#ruubo jill# imino guubun#ihicaubo. 21 Jaana Herodia diiboco agaicaausuujifucuv# ifutuuhi. M#ro Herode ifiivu ficabav# #futufucu iicauneguiiha j#baimoco eetavuuhi. Jaaboro imiyam#naaco cuhuvaubo ihamocasim#naa aivojitoco, bu Galilea j#in#je boc#fimoco, bu taj#bam#naaco icano diitoma imachuqui. 22 Jaana Herodia aic#gai ufuugoro diito imefeenev# gaaseteuhi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuhi. Jaaneguiiha ihaivoj#bo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu #co ac#qui. 23 Miyanot#ro Moocaani momofeened# #co neehi: Pary# uco idillunoco #co ac#ji, pary# tabusum#je icarunot#feened#, nooboro.

24 Jaanegui ufuugoro seej#co nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seej# nuuhi: Jua Nitim#naafi niga#co dillu, noogoro.

25 Jaanegui tobagocaja ihaivoj#bojaa goovanogay# ufuugoro diiboco nuutuhi: Jisumiro imeguehi butajefa#o Jua Nitim#naafi niga#co uco adaacinoco, noogoro.

26 Jaaneri Herode sihid# #daasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeened# unuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco ba#isugut#bo.

27 Jaanegui Iherode tsumiro amocasim#naafico

atajibauboro galluuhi Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafaño icaubo nigaico iquiticiuboro butajefa sivaaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuhi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifico icijeumoro cihojifaño ficuuhi.

Jesu Machusuhi Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutumoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jibeguehicauhi paryi omoonuno ijibuguno iicanoco. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masi majaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahahicauhi. ³² Jaanegui Jesu ijibogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuhi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajacuumoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinoociniuhi. Jaamo ihimegaro tomaniovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuhi. Jaanoma icaubo diitoco sihidi idaasuguuhi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco jibeguehicauhi. ³⁵ Jaanaa iijcuunegui ijibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mihijicuuhi. Jaanomaryo bu jimañovi mihaiñooba iijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiiha gallucu miyaminaaco ifiticuumijaago, bu

ifiitiꞑjajejaago icano ofoomoro machutati
inaajequi. Miꞑro imachutama chahamo,
noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amꞑhairyo di-
itoco mamachusú, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denar-
ioriro maahunoco manaajeteji paryꞑ diitoco ma-
machusuꞑi? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Miꞑnoodino nacu
amꞑhaima maahunoco icahi? Ene, memecito,
nooboro.

Jaanegui emeeciꞑjeumoro nuumo: Sahuse icava,
bu miꞑmiꞑiꞑi taavaabomꞑsi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajꞑbaubo saatoho
simaꞑovi, saatoho simaꞑovi icano icasicamaaꞑiꞑi
ñaavahuhallꞑvi. ⁴⁰ Jaanegui casꞑcamaaꞑiꞑi
ciendꞑmova saaje, cincuentadꞑmova saaje icano.

⁴¹ Jaadi Jesu gaayꞑuhi ihusefaꞑo sahusedꞑo
imaahunoco iicaunoco, bu itaavaabomꞑsico
icano. Jaaboro niquejeꞑe emeeciꞑboroco
toonohallꞑvi Moocaanima iimaaubo. Jaadi
tohꞑcajeꞑe iibacuuboroco ijꞑibogomꞑnaaco aciubo
miyamꞑnaama ihifeꞑi. Jaadi bu itaavaabomꞑsico

tollꞑro iꞑfuumo paryꞑ famoomaryo. ⁴² Jaanoco
amachuumoro paryꞑ tuvaumo. ⁴³ Jaano
atyuuꞑoco ananꞑumo jiꞑibaiꞑoco gahafusuuhi
fahuseeci motihaitꞑ miꞑbaici idꞑno, bu
itaavaabomꞑsi atyuuvo icanoco. ⁴⁴ Jaanoco
amachuumo cinco mildꞑmou gaifimi.

Muuaihallꞑdi Jesu figono.

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu ijꞑibogomꞑnaaco galluuhi
ihimega imeenegari onagoo muuaivꞑ Betsaida

cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocaanima ihiimaagui. ⁴⁷ Jaanaa civucuhi ijibogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuhi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. ⁴⁸ Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaihuhallidi igooboro. Jaabo diitoco fatyuujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaihuhallidi asaaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igutuuhi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba siicutuuhi. Jaaneri diito sihidiro eetyeuhi. ⁵² Jilli bu gaajacurumo esicinutihi maahunoco iguiraaatusuunoco, jilli diitoco ijeebino ucuhufunuutumaño.

*Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.
(Mt 14.34-36)*

⁵³ Jaamo imuuaico oonegueehivi afatyuudi ifutuumoro cañavutuuhi Genesare cuumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajacuhi. ⁵⁵ Jaamoro faacuumivariro jinoocinumo. Jaamoro ticovaumo iguihuvamoco cigaiijeneri acañimo Jesu tahi icahi onohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imidicumijeri, iguiraacuumijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ificumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro.

Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauhi.

7

Miyaminaaco Imihininino.

(Mt 15.1-9)

¹ Jaanaa Jerusaleti asaaumo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuuhi.

² Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco. ³ Miïro

jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo siicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehiica initamaaitisumi machutatimo.

⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miïro jilli siicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. ⁵ Jaamaño

fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluuhi: ¿Collihi dijibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amihaiti Isaia caatiniuhi amihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatiniubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiro bociguehica.

Jaarumo jeebino uuditi tehesino icahi.

⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi.

Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli

amihai jibogono, ticovo miyaminaa

jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji,

meneehica, nooboro.

⁸ Miïro amihai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayicahi.

Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

⁹ Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amiihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰ Miiro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onooboco miyanotiro guijevesu, nooboro. ¹¹ Jaanoti amiihai monoonicahi miyaminaaco: Amiihai caanimico monootahi: Ico amusujitahi, paryi uuma icano Corban, noomoro Moocaanico ijibaicuuno eneejiruno. ¹² Jilli amiihai monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicahi. ¹³ Jaamaño amiihai Moocaani iijico majabatusuhi amiihai jeevamaajequere sifiiti, sifiiti icano mafatyusumaño. Jaamo jiijadije icanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaja:☆ ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininjiruno. Jaanoti naha ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininahi. ¹⁶ Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

¹⁷ Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaahe fuubo. Jaaboco jiihogominaa toonoti dilluhi. ¹⁸ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amiihai, amiihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaatahi? Miiro oono

---

☆ **7:14** Mt 12.10-20   * **7:16** Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco.

paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininihi ¹⁹ ihesamaajefaño ofootimaño. Miïro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iinonichi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatihi eneejirunoco. ²⁰ Jaanoti naha: Miyaminaa jeebifañoti ihiinono miyaminaaco mihininihi. ²¹ Miïro miyaminaa jeebifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, ²² sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiiheveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. ²³ Jaano paryi jino imiti ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininichi, nooboro.

²⁴ Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja ijafaño jicafutuubo: Miïhaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajaciumo. ²⁵ Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuuhi. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuvutuugo. ²⁶ Jaago siicumioigo griegomiogou, sirofenicia icano jiiinjeminaagou. Jaago Jesujaa asaugoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusui. ²⁷ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumiticimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸ Jaanegui diigo nuuhi: Jiihi, miyaano tolli Aivojibo. Jaarunaca iseeme suuvico guinoti

---

† 7:24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

jicumí machufihi, noogoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuuhi, nooboro.

³⁰ Jaanegui ufuugo iijavi #futuudi atyime teugo illeque icigaiijefaño icagoco diigoti ihiji ihinu-cunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaat#boco.

³¹ Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jiiñijefeenedi fatyuuhi, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaubo gaseuhi Galilea muuaijini. ³² Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutiibo llaallabano ihiimauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificuqui. ³³ Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiiniuhi. Jaadi ijirebamaaiuboro inejebaco dudiciuhi. ³⁴ Jaaboro niquejeque emeeciuboro sefano ajaguisiuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuhi, bu inejeba imitauno sinafutuuhi icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguuhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofaño janaaniviro jibogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino mooniibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

*Jesu Siino Sihidi Miyam#naaco Machusuhi.
(Mt 15.32-39)*

1 Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuuhi. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco ocoovauboro nuuhi: 2 Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi. 3 Jaamo machutumoco ijaanojaago galluuruva jhaivi ajebari nacatejirumo. Miïro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

4 Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino mhaiñooba ijano achahigo mihicamo? noomoro.

5 Jaanegui Jesu diitoco dilluuhi: ¿Nacu minoodino amhai maahuno icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idino, noomoro.

6 Jaanegui tajibaubo miyaminaa baavi icasicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocanima tohicajehallivi iimaaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuuboro ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. 7 Jaabadiro bu midino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocanima ihimaauboro diitoco aciuhimiyaaminaama ihifequi. 8 Jaanoco famooro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco naniumo gahafusuuhi sahuse juugahuseti miibaici idino. 9 Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluuhi. 10 Jaadi ijibogominaama meenegafaño ijicafutumoro fuuhi Damanuta jiinijevi.

*Fariseomi Niquejeo J#bogoco Dilluhi.**(Mt 16.1-4)*

¹¹ Jaana fariseomi asaaumoro Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluui: Eneecata niquejeo mityaco mihaico dihifusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebifañodi sefano ajaguisuboro nuuhi: ¿Collihi jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluhi? Miyanotiro, amhaico neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya #fusurajitihhi, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejeevesuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onagoo muuavi ij#bogominaama fatyuubo.

*Fariseomi Juurisutaguii.**(Mt 16.5-12)*

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo jurisutaguii noti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri ij#bogominaa sanomiro noocasihicauhi: Fine añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onoocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasihi? ¿Nacu aivo magaatihhi, mehesicinicuutihhi? Cuhufocani amhai jeebino fine. ¹⁸ Amhai aallinoma mihicarumo mahatymetihhi, monohojivarumo muguubutihhi. Jaana mehesicinitihhi sahusedino maahunoco cinco mildimoma #fuusumi. ¹⁹ ¿Nacu minood#baiva ihatyuuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idiino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu minoodibaivaco mananimo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui iimusumo: Sahuse juugahuseti miibaici idiino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinihi, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatyimetiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatyimetiboco sivaumo: Diiboco dudici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaallicico ijireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuuhi. Jaaboro diiboco dilluuhi: ¿Naa, mivigayi daatyimehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atyimehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaallihallivi ficuuhi. Jaadi siino emeciuhigo ivi diiboco ihaallihimitucuuhi. Foovono paryi imino atyimecuubo.

²⁶ Jaadi Jesu diiboco ijajaa agalluuboro imino faguuhi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro Jibeguehi: Diibo Cristo Asaaujiibo Jesu Icanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ijibogominaama fuuhi Cesearea de Filipinojaago jahijihavidiilluubo

ij#bogominaaco: ¿Nacu uuditi, millì miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatoho neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana am#hai, m#joho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: H#joho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: M#hai#noobaco m#j#beguedino, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco J#beguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco ij#buguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo guirajino idaasuno iicano. Quillahuto iijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco j#heveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuuboro ticoniurahi #baabo.

³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ij#bogominaaco emeeciuboro Pedroco #bauhi: j#Uti buhigovi minifoto #joho Satanas idiicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatihi. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

³⁴ Jesu ij#bogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimogoobo difico guinodi ficu. Jaaboro ifico idaasuno

omoonisujinoco iguitiibo tadyojicuti disaa.*
 35 Miiro ifico agaijiibo ifico mitasuji. Jaanoti taajiguiinodi, bu tajiibogo iijiguiinodi icano ifico imitasuubo, ifico taajasuji. 36 ¿Nacu milliti imijiruno miyaminaafi paryi jiiinije busumijeque gaayiciruubo ijeebiico imitasuruva? 37 ¿Nacu minoodino fine jaadujiruubo ijeebiico itaajasuqui? 38 Jaabadi cajaanihacho uuti, tajiibogojiti icano jisumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeveebet, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo nucufeveji johono Guihirubi aivojiri itoomominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

1 Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, amihaico neehi: Jineeri jino iicamoti saatoho guiijevejitih i Moocaani aivoji imityama asaanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

2 Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. 3 Igaachehu aricuno minifutuuhi seseene nitiminaati cajaaniyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. 4 Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. 5 Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi,

---

* **8:34** Sahaamefaño noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque diciibo tadyojicuti disaa.

Imicani jineeri mihicano. Masi migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito ijibogominaa sihidi igutumoro milli eneejiruno achahauneguiiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuui. Jaanaa ihaimuufaifañoti guubuvusu-uno: Jaani taseemene agaijibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeciurumo mihaiñoobaco atyimecuutihi idibocoro Jesuco atymeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui mico jibuguutimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guivefeenet siino ubuheetejino onono? noomoro. ¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¿Milli nacu Caatinihaamefaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miuro idaasuno icajiibo, jivevecafetejiibo icano noono. ¹³ Miuro jino amhaico neehi: Miyaano Elia saahinicuui. Jaaruuboco iimogobadi moonumo diiboti Caatinihaamefaño: Jilli icajiibo unuucubadi, nooboro.

Jesu Buheesuuhi Sicafefi Ijima Iicauboco.
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Jaadi ifutuumo saatoho ijibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito uufequeri iicaunoco, tolliro bu caatininaa icauhi diitoma ejenaucasimo. 15 Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafiituuhi. Jaamoro diibojaa jinoocinuhi idillutuumo. 16 Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasihii? nooboro.

17 Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jibogominaafi, dijaa taseemenequé sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatihii. 18 Jilli fahijivaro diiboco agaayiciboro baavi gañihicahi. Jaaboro diiboco ijiti jivaasecuco iinusuboro igaiñooco ojisisuhicaabo. Jaadi diiboco sifañisuhicaabo. Jaanegui dijibogominaaco tajibacurahi ihijico diiboti buhi igañiqui. Jaarumo fiivototihii agañinoco, nooboro.

19 Jaanegui Jesu nuuhi: Hi, jeedi fine amihai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amihaima icaji? ¿Mihachuta fine, amihaiico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

20 Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniyyubo. Jaaneri baavi cavirinamaaiboro acutuubo ijiti jivaasecunoco gañiboro.

21 Jaanegui Jesu caanico dilluuhi: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. 22 Fiiva foova ihiji diiboco cijigaifaño, nifaihufaño icano gañisuhicahi, ifuruubo diiboco igaicauqui.

Jaanegui mihaico didaasugoobo millihacho mihaidi mooni, nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachiji. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatihi, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihivuuhi: Jjhi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucuudino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniivyuhi. Jaadi diiboti iinuubo migu-ijevecubadi diiboco omoonihinuuboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijevecuubo, neehicauhi.

²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaayiciuboro diiboco gañiyiciuhi. Jaaneri diibo julleeveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu ijafa ijicafutuuhigo ijibogominaa ijeevadi diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana mihai magañitititahi tohimiti ijico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihi. Jilli Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

Siino Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhi. Jaamoco mihaiñooba agaajacinoco Jesu imuguutitahi, ³¹ ijibogominaaco ijibuguumaño.

---

* **9:29** Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ijibugurunoco gaajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo guihicauhi.

¿Cajaaní Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi ifutuuhi jaaha iicacudi Jesu ijibogominaaco dilluuhi: ¿Jinejeque jana jiihavi amihai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito iimusutíhi: ¿Cajaaniji fine aivo mihaiti imiyaabo? noomoro jiihavi ihiimaacasi-umaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acasiivuuboro fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho amihaiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinovi iminifotooboro famoocoro ijeecivequi, ³⁶ nooboro seemeneque icuuboro diitofeenevi ficuuhi. Jaaboro tooseeque ihiibiciuboro diitoco nuuhi:

³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomaño jiijadi seemeneque agaayicimo uco gaayicíhi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayicíhi, nuubo ijibogominaaco.

Mominaafi Iicatibo Mojaagodi Iicaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Mojibogominaafi, meeci, saafico mihai mahatyimehi dimemeri

iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaru-uboco mihai mihibahi, mihaima #gotineguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mihibajirahana. Miïro saafi tamomofañodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajitibehiica.

⁴⁰ Miïro mojaagodi iicaabo mominaafi iicatibo.

⁴¹ Jaanoti cajaanotyohacho amihaiico Cristooto mihicaneguiiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayiciji.

Imitifaño Agañ#sujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaanotyohacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifaño agañ#sumoco aivo imijiruno guisibatyigabari icodaaheti mudujenimoro muuaifaño magañ#no.

⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agañ#suhachi quiticibo buhi gañ#.

Miïro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono.

Jaanoti imijitirumo fahuseecima diicaabo c#jigaifaño ofoono tahi ufucuro ic#jigai ajabaavejitihigo,

⁴⁴ bu j#joho icarumo echeemejitihigo icano.

⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifaño agañ#suhachi quiticibo gañ#.

Miïro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefaño ofoono.

Jaanoti fatihaicima idiicaabo c#jigaifaño gañ#cafetejirahi.

⁴⁶ Tahigo j#joho icarumo echeemejitihigo, ic#jigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁷ Jaanoti bu dihaall# ico imitifaño agañ#suhachi buhudaruubo gañ#.† Imijiruno Moocaani aivojifaño sah#maryo diicaabo

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno.

ofoono. Jaanoti faayiciimaryo diicaabo ciijigaifaño gañicafetejirahi. ⁴⁸ Tahí jiihoho icarumo echeemejitihigo, iciijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi miiro paryi famooro ciijigairi imuhunicafetejimo.‡ ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, ¿jinejeri dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanegui amiihai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebii mihicacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jiinjieri, Bu Perea Jiinjieri Icano Iguehi.
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinjievi Jorda onegueehi iicano jiinjievi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaiuuhi. Jaamoco jiiibeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jiiibeguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.
(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaaumoro diiboco dilluvauhi ifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amiihaico tajiiibauhi? nooboro.

⁴ Jaanegui nuumo: Miiro Moise tajiiibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amiihai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro amiihaico Moise tolli tajiiibauhi amiihai cuhufojeebiiico

‡ 9:49 Sahaamefaño noono: Jaabadi miiro paryi famooro ciijigairi imibachucafetefihi.

aatyimeuboro. ⁶ Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. ⁷ Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunichi mogaima iminifetequi. ⁸ Jaamisi saafiibadiro icaniciuui. Jaamaño miimisiici icacuutino saafirucu. ⁹ Jilli iicamaño Moocaani agataacucuunoco miyaminaa mudugaacucuudino, nooboro.

¹⁰ Jaadi jaahe iicacuudi ijibogominaa siino diiboco toonoditi dilluui. ¹¹ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco icibo iticoniogohallivi ajeva imitico ichi. ¹² Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sifiico atajevago tolliro ajeva imitico ichi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca ijibogominaa toseejeque sivaumoco ibahicauhi. ¹⁴ Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuui. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme saahi fine mihibano. Miuro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono. ¹⁵ Miyanotiro amihaiico neehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitibo ufucu feejitihii Moocaani aivojifaño, nooboro.

¹⁶ Jaaboro toseejeque ihibiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuuboro iguiino

ememu#vuuboro diiboco dilluuhi: Idiimiibo J#bogom#naafi, ¿jinejeque fine, uujoho moon#jirahi ifin#jitino fiivoma icaqui? nooboro.

18 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿M#joho, nacu, iimiibo? Idi#boro saafi#ro Moocaani iimiibo. 19 ¿Nacu gaajahi Moocaani taj#bajico? Sifigoti taabavadino, guijen#dino, nanivadino, sitaaditi sicama#nooco di#beguedino, ba#nsudino, diicaanim#sico gaiji, nooboro.

20 Jaanegui diibo nuuhi: J#bogom#naafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino moon#nic#hi, nooboro.

21 Jaanegui Jesu emeci#uboro diiboco gaij#uhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo di#mega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro #daasumoco daaci. Jaadi jari niquejefa#no sihidi ni#hibam#vaji. Jaaboro tadyoj#cuti disaa, nooboro.*

22 Jilli diiboco unuuneri sihidi #daasuvuuboro, #daasuno fuubo sihidi in#hibam#ma iicaubo. Jaabo in#hibam#ico gaij#uhi.

23 Jaanegui Jesu ihuufococo emeci#uboro ij#bogom#naaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano in#hibam#ma iicamo Moocaani aivojifa#no ofoono! nooboro.

24 Jaaneri ij#bogom#naa sihidi#ro jabafiituuhi. Jaarunaa Jesu si#no diitoco nuuhi: ¡Taseeme, ti#cani Moocaani aivojifa#no ofoono!† 25 Mi#ro sihidi jeevaji#runo camello januutupaajeri afatyono. Jaano janaan#ci aivo sihidi jeevano

* **10:21** Sahaamefa#no noono: Diguijeve imohobujeque di#c#bo tadyoj#cuti disaa. † **10:24** Sahaamefa#no noono: ¡Ti#cani sihidi in#hibam#ma iicamo Moocaani aivojifa#no ofoono!

inih**ibam**ima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁶ Jaaneri imi janaan**ic**i ajabafituumoro dil-lucasihicaumo: ¿Jana cajaatyo fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco emeeciuboro nuuhi: Miyam**ina**adi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocanidi sihidi jeevatino. M**iro** diibedi jineje itih**in**oba chahahi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: M**iro** m**ih**hai paryi mubusumijequ mejeevesuhin**im**oro **ima** m**ih**iguehi, nooboro.

²⁹⁻³⁰ Jaanegui Jesu iimusuhi: Miyanoti**ro** am**ih**aico neehi, cajaatyohacho iijaco, inahabom**ic**o, inagom**ic**o, seejico, caanico, iseemeque, ijiin**ije**que icano taguiinodi, bu tahallit**i** taajasuj**ib**ogoguiniodi icano ejeevesumo gaay**ic**iji jino jii**ji**in**ije**halliv**i** ciend**if**ova janaan**ic**i iijanoco, inahabom**ih**aico, inagom**ih**aico, seejico, seemeque, jii**ji**in**ije**que icano idaasuno omoon**in**ofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niquejevi ifin**ij**it**in**o fiivoma icajimo icano.

³¹ Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinov**i** minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinov**i** iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji, nooboro.‡

*Jesu Iguijevejinoco Siino J**ib**eguehi.*

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jaanaa j**ih**hairi icacuumo Jerusalejaagov**i** ufuumo. Jaanaaca Jesu ij**ib**ogom**ina**aco imegav**i**

‡ **10:31** Griego iij**ir**i noono: Jisumi oono ajashut**in**o imegav**i** iicamo ufucu dojicuv**i** minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuv**i** iicamo tusumi imegav**i** icaji.

sɨguehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idiino iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi ijɨbuguubo diibo idaasuno iicaujinoco. ³³ Jilli nooboro: Memeeeci, jino Jerusalejaago mefeeci. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatiniminaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco guijevefaño ohoovicimoro sihigootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jɨrebamaaijimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati guijevefañoti siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaaumisiro diiboco nuuhi: Mojjɨbogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.✧

³⁶ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amisico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo amisi toono magaatinoco midilluhi. ¿Nacu amihai uujoho idaasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno iicajifaihuri uujoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro.§

³⁹ Jaanegui: Jɨhi, nuumisi.

✧ **10:35** Mt 22.20-28   § **10:38** Jilli eneejiruno: ¿Nacu amisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi?

Jaarunaa Jesu diit̄sico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho in̄it̄cafetejibadi minit̄cafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasi#vejinoco uujoho acijit̄irahi. Jaanoti jaatyo id̄#meguiharo iimibachucin̄inoco diito gaaȳiciji, nooboro.

⁴¹ Jaanoco saatoho ij̄#bogom̄inaa uguubumoro Jacobom̄isijaago s̄ifiratuuhi. ⁴² Jaanogui Jesu diitoco ocovauboro nuuhi: Am̄#hairyo magaajacuuhi j̄in̄jem̄inaa aivoj̄ito ijin̄jeque ataj̄#bafinoco. Jaamofeeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyam̄inaaco guinon̄ifih̄i. ⁴³ Jaabadi am̄#haifaño tolli icajit̄ino. Jaanoti am̄#haifañoti sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeec̄ibom̄inaafiti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaan̄ihacho am̄#haifañoti imiyaaboti iicagoobo parȳi am̄#hai jeec̄ivom̄inaafiti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi m̄īro uujoho Miyam̄inaafibadi Ifiivuubo, uco ij̄eeci#vequi saaut̄ih̄i. Jilli uujoho ejeeci#vooboro miyam̄inaahalliv̄i tafico aac̄inofeenedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jaanobuunati ī#futuumo Jerico cuumiv̄i. Jaacuumiti Jesu ij̄#bogom̄inaa, bu sihidi miyam̄inaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onoo bo ajashuno aatyimeut̄#bo Timeo achi j̄#haijn̄iri ḡic̄in̄iuh̄i nih̄ibamico idilluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaaunoco

agaajaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo:
¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma iicamo saatoho diiboco: Illiivequi,
noomoro #bauhi.

Jaarunofaño janaaniviro coovadiivehicaubo:
¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucivuuboro: Diiboco mo-
coova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo
imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo,
noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruuboro
sefano ujulleveuboro Jesujaago fuuhi. ⁵¹ Jaaboco
Jesu dilluuhi: ¿Mili ico omooninoco diimeguehi?
nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi:
Jibogominaafi, aatyimeneque imeguehi,
nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheete-
cuuhi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro di-
ibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti
j#hairi fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino #futuumo Betfaje
cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono
iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijibogominaatisiti
miimisiicico galluuhi: Mofoo, oono moticovo
iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi
duujeciniboco m#haiñooba diiberihi #gotiboco.
Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³ Jaanoti

mihaiñooba amisico: ¿Collihi misinihi? onoochachi, monoo: Mohaivojibo eneeneguiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeuhi burrogayico guhugajinivi jahisivi jhaifaño duujeciniboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatoho tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihi muburroco misinihi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusumo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casivuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidí saatoho igaachehunerí jhaico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaainoco iquitimoro jhaifa tafusuhicauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojibo memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji asaano; mootadi sicijeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejefa Hosana Moocanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeechicaudi fuucuubo paryi ijibogominaama Betaniavi mihijicuneguiha.

¹² Jaano sesevedi Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi. ¹³ Jaanaa tehesinoti atymeubo higeraho sihidí aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aameneru

---

☆ 11:12 Mt 22.18-19

noovautiho onoovafisumi iicautiũaño.
 14 Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi:
 Miihaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitihí,
 nooboro. Jaanoco ijibogominaa guubuui.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuui. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimiihumico anaajehicaumo icaganoco mooniubo icano.

16 Jaaboro imuguutiibo miihaiñooba siinoco toojafañodi acañiunoco. 17 Jaadi jilli nooboro diitoco jibeguehicaui: Miiro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

18 Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicaauqui ituma ifehicaui: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicaui paryi miyaminaa diibo jibegueneri ajabafitehicaunoma iicaumo.

19 Jaadi mihijicuneguiha Jesu tuucuumiti fuucuui.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

20 Jaano seseenve di siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibaconomaryo uchuumucunoco. 21 Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci

mojibogominaafi, mee oono higuerahoco #joho afajahiniho chuumucuhi, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaanico mimiyaavogo. ²³ Miyanotiro am#haico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, onoomoro agalluhachii#i tolli icajino. Jaamo ijeeb#ifañodi guucibatimo jino onoobadi iicajinoco imiyaavogohachii#i onoobadi icajino. ²⁴ Jaanegui am#haico neehi: Paryi Moocaanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachii#i am#haidi tolli icajino. ²⁵ Jaamo bu Moocaanima mihiimaasumi cajaatyomahacho imitino mihicahachii#i diitoma mihimibachucasihachii#i niquejefaño iicaabo am#hai Caani am#hai imitico buusuji. ²⁶ Jaanoti mihimibachucasitihachii#i am#hai Caani niquejefaño iicaabo am#hai imitico buusujitih, nooboro.*

²⁷ Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuuhi.✧ Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaaumoro ²⁸ diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri #joho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿M#joho ico tomityaco jilli mooniqui aacineri? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu tolliro am#haico dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachii#i, am#haico neeji comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihii#i cuucatiojiu? ¿Niquejejaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiimusu, nooboro.

---

* **11:26** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ✧ **11:27** Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

31 Jaanegui sanomiro noocasihicauhi: Niquejeoji munuuruva du mihaico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotih? neejiruubo.

32 Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguimoro. Mihiro paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agaajauneguiiha. 33 Jaamoro: Magaajatih, nuumo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujoho amhaico jilliti moonihi eneejiruno, nooboro.

12

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Jaadi Jesu ticoniuh siinovi ooviciboro ijibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifaño abasuuboro toonocohallidi mecuniuhi, bu ifafaihuco icijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeenet torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco itemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhinuboro sihi tehesino fuubo.

2 Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco dicitto, nooboro. 3 Jaaruuboco diito agaayicumoro ahaamihicaudi botiboco dojicuviro galluumo.

4 Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaati agafucuhicaumoro diiboco aivonoono enehicaumoro botiboco galluui. 5 Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaumo.

Jaaneguiiha bu guiraamo saato hoco galluubo. Jaarumoti saato hoco aamiimo, jaanoti saato hoco gaisiraicimo icano.

⁶ Jaanobuuna saafirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijubo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bocigujimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masi miguijeniqui. Jaadiji mihai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayicimoro guijenimo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi ganiimo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluuhi: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Mi ro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihica Caatinihaamefano jilli onoonoco? Guisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro ganihi. Jaarunofano saafi agaajaabo tobacco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamano. Jaaboro aivo imimano ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivojibo Moocaani eetavehi. Jaano aivo mihaidi sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefano, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui moonimo diitoco eneejirunoco siinovi ooviciboro onoonoco agaajacimoro. Jaarumo miyaminaaco iiguimoro diiboco ejeevesumoro fuucuumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomoto, Herodianomoto iicamoco ifurumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui. ¹⁴ Jaamo

☆ **12:13** Mt 22.15-22; Lc 22.20-26

asaaumoro diiboco nuuhi: J#bogominaafi, #joho miyaminaa onoonoco jeecivoti#bo miyaabo idiicanoco mi#hai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicinifinoco magaajahi icano. Jaama#o Moocaani j#haico miyanotiro diibeguehicahi. #Naa #di imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? #Nacu majaadujit#i? noomoro.

¹⁵ Jaarunaa ibani#fira jeeb#co agaajaciuboro diitoco nuubo: #Collihi uco minisuhi? Ene sajeti nihibajeti misiva meeci#ui, nooboro.

¹⁶ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeciuboro diitoco nuuhi: #Nacu mi#joho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

¹⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

¹⁸ Jaanaaca diibojaa saato#o saduceomi iguijevecumo siino buheetejit#i onoonicimo asaaumoro diiboco dilluvauhi: ¹⁹ J#bogominaafi, Moise mi#haidi jilli caatin#uhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo coj#ti iguijevehachij#i inahabo ifibaijigoco #ci#boro inahabobuuna eseemevase caani momofa#o icaji, nooboro Moise. ²⁰ Mi#ro saato#oti sano nahabomi#ro icauhi sahuse juugahuseti miimisiici idi#mo. Jaamoti saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevat#boro guijeveuhi.

²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco ic#uhi. Jaaruubo tolli#ro seemevat#boro guijeveuhi. Jaaneguiiha bu alliv#oobo. Jaaruubo bu tolli#ro icauhi. ²² Jaamo famooro tolli diigoma icauhi.

✧ **12:18** Mt 22.23-33; Lc 22.27-40

Jaarumoti saafiiba seemevautihi. Jaano nijequeti bu tolliro diigo guijeveuhi. ²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaaní taabaji? fine famooro diigoco atabavacuumaño, noomoro.

²⁴ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusuhi: Jilli amiñhai mitihívehi Caatinihaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaaajatimaño. ²⁵ Miro guijeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitihi niquejefaño iicamo tomominaabadiro icacuujimo. ²⁶ ¿Nacu toono guijeveminaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amiñhai memecitihiica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho ijigaunofeeneti? Miro nuubo: Ujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo, nooboro. ²⁷ Jaamaño Moocaani guijeve aivojibo icatino. Moocaani ubuheeme Aivojiboro. Jaamaño aivo amiñhai jilliro guiraano mitihívehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajiba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Jaanaaca saafi caatiniminaafi gaseuhi diitoma ihiimaacasinoco uguubuuboro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajibatí aivo obocino? nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya tajiba jino; muguubu Israel idiboro saafiro Mohaivojiboro Moocaani. ³⁰ Jaabo Moocaani Dihaivojiboco gaiji paryi dijeebimaryo, paryi difimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajibaji.

³¹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino;

sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoono. Chahano satajiiba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

³² Jaanoma iicaubo icaatiniminaafi diiboco iimusuhi: Jiihi jibogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo.

³³ Jaaboco magarijino paryi mojeebimaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magarijino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaaumoro jeecivonoco ifajicicivi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magarijino imino fanoo janaanicivi, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusuunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jii, tehesitii jioho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro mihaiñooba siino diiboma dillamaaicuutii igutumaño.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani iijafaño jibogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatiniminaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Miiro David icaruubo Moocaani Gaijafenedi ihiimaausumi nuuhi:

Mohaivojiiho Moocaani Tahaivojiiho Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco ditahaiguiino uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiiho, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyaminaa iicaumo imono guubunichicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ij#bogoobo neehicauhi: Icigusuno mihica caatiniminaati, oono caamovonoono gaachehunoma #gomoco, goohasino feenevi aivo imino idillunoco iimoy#icifimoti.☆ ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujuvicamaaifimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udumiti#cimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaanico sitaaco ibañiqui. Jaamaño guiraajino aivo ci#jigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

⁴¹ Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani iijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igicinimañoti #finicihicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidi inihibamima iicameheje guiraano jicuhicauhi. ⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijeegay#cico j#hacuvauhi m#dino ijaada iicajecico. ⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ij#bogominaaco ocoovauboro nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumojanaanivivi aivo ficuuhi. ⁴⁴ M#iro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

*Jesu Neehi Temploja Ifin#sucafetejinoco.
(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)*

☆ **12:38** Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijibogominaafi nuuhi: Meeci mojbogominaafi, bañifira guisibano bañifira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajijaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluuhi: Mihimeguehi mahaico idibogonoco cusu ijoho onoono iicaji. ¿Milliti magaajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esicini mihica mahaiñooba amahaico bañidino. ⁶ Guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jibogonoti muguubusumi, imucugai ñhicunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino. ⁸ Miro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idaasu iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amhai ifico magaihuini amahaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amhai uco mimiyaavogomo tajibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uut diitoco mijibeguehi. ¹⁰ Miro jiinije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faajiinjeriro jibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amahaico aivojitoco

ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneeki?
noomoro mehesamaaijirahana. Tolle iicacuudi
Moocaani amihai jeebifaño ificuunocoro
monoo. Amihairyo mihiimaano icajitino
jilli Moocaani Gaija amihafañoti iimaaji.
¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicaauqui aciji.
Jaabadiro bu caaniro iseemenequeji iseemere
caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita
igaicaauqui icano. ¹³ Jaasumi faaboho amihaco
jheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolle icarunofa
ejenaubo taajaji.

¹⁴ Miuro Moocaani iimaajibogominaafi
caatinuhi: Johono imitino idicunoco
omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iica-
maño iimimañeri iicacuutinoco mahatymecuudi,
aameque mihifinichicamo magaja. Jaadi
Judeao jinijeri mihicamo ifagajinojaa magacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri
mihicahachijii miniitomoro fañovi mijicafetedino
siinobaco mihiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño
mihicamo amihai gaachehuco mihiciqui jaahevi
muhuumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idaasucani
icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu
imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu
gaajirumo? ¹⁸ Jaanegui Moocaanico midillu
jaamo iimitifucuje sicutasumi gaatimo mihicahi.
¹⁹ Tusumiji sihidi aivo idaasuno mihicaji
fucuje icaji jinijeque Moocaani ifivusuunotiro
aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino
ufucu atyimeracuujitih. ²⁰ Jaafucujeque
Mohaivojibo ibaaresutiruva tusumi icajimoti
mihaiñooba taajajitirahi. Jaaruubo tufucujeque

baaretesujiibo itaadimo diibo #iciumo toono idaasunoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti am#haico saatoho: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onoohachijji: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaaj#ibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanoonoco eetavejimo niqueje mitya iijinobadi iicanehejeque #furumo miyaminaaco ibañiqui, bu Moocaanita iicacuurumoco ijishitihachijji bañijimo. ²³ Jaanegui am#hai mityano mihimibaicinicu am#haico jino uujoho imegaviro j#bugucuuhi, nooboro.

*Jesu Miyaminaafibadi Ifivuubo Siino Asajino.
(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)*

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono #daasufucujebuunati nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitih, bu meeciri niquejefañoti aifeji, paryi niquejefaño iicano mitya maryibaji icano. ²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo aimuufafeenedi sihidi mityama, tahaivojima icano asaanoco. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco ataj#bamo tañanitamoco igaiy#cijimo fahigovati jiinijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higuerahotiro magaaja m#iro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunichi. Jaanoti ficaba ifiticunoco magaajanichi. ²⁹ Jaabadi am#hai magaaja paryi fanooro jino uujoho onoono iicanoco mahatyimecudi mehesicinicu jiinije ifinijino ifiticunoco. ³⁰ Miyanotiro jino am#haico neehi, paryi

jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo gujjevetimaacaro. ³¹ Niqueje, bu jiniije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onoono sicamañovi fatyejitih.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco miñhaiñooba gaajatih. Moocaani toomoinaa niquejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatih icano idiboro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui amñhai mihimibaicinicu toomoro magaajatih ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesino ifeequi iicojininaaco idudicamaajeque aaciboro iguhugaco ofoonobuna saafico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejihica. ³⁵ Jaanegui mihimibaicinicu magaajatih aivojibo cusumihacho agasejinoco ijicuvibahacho, fucufenevibahacho, catava ojiberibachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui mihimocisu amñhaico imimañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino amñhaico onoonoco famoocoro neehi mihimibaicinicu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucucirucu Pascuaco eheetavuujino iicauno, bu ijicutaama achahano maahuno jibaimoco eheetavuujino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo guinehicauhi millihacho ñfurumo sicamañoooco abañimoro toonohalliti Jesuco igaicaaui. ² Jaarumo neehicauhi: Jibaimofa momoonijitih miyaminaa ñaavotimo iicaqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari foojohoma Simon iicaubo iijafa icauhi. Jaabo imachuqui acasiivuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefañõ facicifaihu nardo onoofaihu gatyuuci sihidì ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuugoro ifacicifaihuco Jesu nigaihallivi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho tomañeri iicaumo isifiratuumoro noocasiuhi: ¿Collìhi oono facicifaihu bañamaaiquifetehi?

⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanivì manaajemere ìdaasufimoco mahacitanoco, noomoro diigojaa sifiratuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collìhi macasivusuhi? Imino uudi moonigo.

⁷ Idaasufiimo fahijivarõ amihaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho amihaima fahijivarõ icajitìhi. ⁸ Ajaamo idigoro imino uco moonìhi tafico afacicisugo cihojifañõ icicafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro amihaiço neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasujibogoco faajiinjeri ijibogohigo tolliro jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca Juda Iscariote onoobo, ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emeecitoobo diitoma ihiiimaaboro Jesuco diito usefañõ ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro

sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicauhi.

Aivoj#bo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno j#baimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ij#bogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui ij#bogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi iciñuuri nifaihuco asatyoooboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo ij#cafotojaoboco monoo: Mohaivoj#bo jilli neehi: ¿Comecufañõ taj#bogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi am#haico #fusujiibo guiraamecu caamovohi iicamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo m#haidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui ij#bogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamisi aty#meteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi Ipascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica iij#cuuvi Jesu ij#bogominaama fahuseeci motihaiti miimisiici id#moma gasevauhi. ¹⁸ Jaamo amachumo g#cin#umaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanot#ro am#haico neehi: Jino am#hai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

19 Jaaneri sihidi ñdaasuvuumoro diiboco saafiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

20 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amñhai fahuseeci motihaiti miimisiici idino mihicamoti saafi uuma butajefaño maahuco efeeyacuubo diibeji. 21 Jaaruno jilli Caatinihaamefaño uuti onobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo feehi. Jaarunofaño ñdaasucani iicajiibo uco aacibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuutibo iicauruva, nooboro.

22 Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro Moocanico graciaco aciuihi. Jaadi iquisiciuboro diitoco aciubo: Ifaaji, mamachu. Jino tafi, taahuco icanoco, nooboro.

23 Jaadi adutahilluco gaayiciubo. Jaanoco tolliro graciaco aaciuboro ifuuhi. 24 Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyñjoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agaññcafotono. 25 Miyanotiro amñhaico neehi: Siino aducujitihí jino vinofaihuti jari bofaihuti Moocaani aivoji iicadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo.

27 Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amñhai uco mejeevesuji.* Mñiro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. 28 Jaaruubo

---

* 14:27 Sahaamefaño janaaniciivi jilli ficuumo; Jifucu, onoonoco.

siino ubuheetenebuunati amihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifocci catava ojitiibaacaro mifocci, safo icano uco agaajaruubo uco tuunamaaji, nooboro.†

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa ñma iguijevehachijji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaajitih, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaanima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi ñdaasuvuuboro ataafiraruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebi sihidi uco ñdaasuhi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro mifitafotomoro mihica cigatimo mubuhē, nooboro Jesu janaanivivi ufuuboro jinijehallivi ajavuvuuboro Moocaanico dilluubo toono ñdaasuno iicaujineri ñdaasuno icatibo iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova ñdi sihidi jeevatih.

† **14:30** Sahaamefaño ficuutimo: mifocci ojitiibaacaro, onoonoco.

Jaanegui jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.‡ Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro.

³⁷ Jaadi ijibogominaajaa asaubo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetihi? ³⁸ Moocaanima mihiimaamoro mubuhēe Satanas amihaiico inisunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaubo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaallino iicacuumaño. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo. ⁴¹ Jaadi siino asauboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imitiminaa usefaño aacifafetejino. ⁴² Jaaneguiha magañiivomoro masigucu, mee oono uco aacivaabo fiticuuhi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaubaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimiisiici icamo iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saamo miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. ⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino

‡ 14:36 Griego ijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

jibuguuhi diito igaajaqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco cuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayicummo isatyequi.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuuhi.

⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Mili jaamo amihai tatyicovodi masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? ⁴⁹ Miuro fafucuvaaciviro amihafeenevi Moocaani ijafaño icahicahi jibogooboro. Jaaruuboco du magaayichicatihi. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinhaamefaño onono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro jibogominaa diiboco ejeevesu-umoro famooro gaaciniuhi.

Sicafefi Aгааубо.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuriro minicinibo. Jaaboco gaayiciummo. ⁵² Jaarunaaca igaachehuco ejeevesuhinuboro sicaibo gaabo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi. ⁵⁴ Jaanaaca Pedro

tehesinoti #finiciuboro ufuubo sacerdotemi miya aivoj#bo goohasifeeneri cas#vuuhi sacerdote toomominaama ci#jigaiti efeemeubo.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicama#ooco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautih. ⁵⁶ Fiivaamo sicama#ooco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautih. ⁵⁷ Jaanaaca saatoho aga#iivuumoro diibohallivi sicama#ooco ba#iuhi:

⁵⁸ Mi#hai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifimi usetio eetavotajaco acallajani#boro mifucuci, safucu idi#notiro boojati boobaniji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofa#o diito j#bogo sabadiro iicatima#o miyaavehicautih.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivoj#bo famoofeeneti aga#iivuumoro Jesuco dilluuhi: ¿Ajashuno aivo diimusutih? ¿Jinejeque nacu jino #iti dihallivi ij#bocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusuti#bo. Jilli lli#vi moonicinihicauhi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivoj#bo dilluuhi: ¿Naa miyaano #joho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Ji#hi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri gicini#boco, bu ufucu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

63 Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivoj#bo igaachehuco gallicuuhi sihidi #sifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Coll#hiica bu sita diibohalli onoonoco mihimoy#ic#cuujirahi? 64 Mee, am#hairyo muguubucuuhi Moocaaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli am#haidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guijevejiibo, noomoro fa#usuuhi.

65 Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ij#rebamaaimoro ih#meque afabaacumoro gan#ihicaumo. Eneecata miya #joho Moocaani j#bogom#naafi idiicahachiji gaajaci: ¿Naa m#joho ico gan#ichi? noomoro. Jaabadiro bu toomom#naa diiboco aam#hicauhi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

66 Jaanaa Pedro guiino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivoj#bo jeecevom#naago agaseugoro 67 cijigaijiniri efeemebe iicauboco aaty#meugoro diiboco guenene ih#fin#ihicaugoro nuugo: #joho bu tolliro Jesu Nazareoboma idig#hicaabo, noogoro.

68 Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatihi, bu ¿jinejet#hacho fine toono uco neehi? nooboro iinehin#ubo jahisiti ij#cafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava oj#cuuhi. 69 Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emee#ugoro toma#eri iicaumoco neehicauhi: Jaani diitoobo, noogoro.

70 Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunatiro bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ñjoho diitotiobo Galileaobo idiicamaño, noomoro. §

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi ñbacasiiboro ihi-imaubo Moocaani momofañodi ooviciboro: Gaa-jatihi uujoho diiboco diiboti toono mihiimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifooci ojubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojitiibaacaro siino mifooci, safo idino uco tuunamaaji unuunoco esafutuuboro taacuubo tusumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaiuuhi paryi fagominaama iimaacasiqui. Jaamoro Jesuco sisiciniboco asatyumoro Pilatoco acituumo.

² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa ñjoho judiomi Aivojibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Jñhi, ñjoho toono onoobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihididi bohallivi iimitinoono jñbeguehicauhi.

⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluhi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi jñbocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutineri Pilato sihidiro eetyehicauhi.

---

§ 14:70 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Diitobadi idiimaafño, onoonoco.

Jesuco Guijevefaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jibaimosumi civojaminaati saafiico miyaminaa idilluuboco sinaayuhicauhi.

⁷ Jaanaa Barraba onoobo civojafa icauhi sano ihaivojitohalliti saatohoma omoonicasihigo miyaminaaco agaicaaunohalliti icivojanubo.

⁸ Jaanaa imiyaminaa asaaumoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jibaimosumi omoonihicaubadi imooniqui. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuhi: ¿Naa mihimeguehi judiom iivojiboco amihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquivomoro aciunoco Pilato agaajauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajiniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluui: ¿Jana milli judiom iivojibo amihai meneehicaaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaaniviro coovadiivuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasiminaa satyuuhi aivojibo iijafa poetorio onoonofaño. Jaamoro

paryi ihamocasiminaaco iigaiyiciumoro gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco jiihacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuutunoma iicanoco aafeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo sahaomoro: ¡Imino diica judiom! Aivojibo! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri iinigati gafucuhicaumo jirebamaaimoro iguiino ememuivomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jilli diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco jiihacuuchehuco ujujuyaacuumoro jari imiya gaachehuco jiihacuomoro diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaubo tomañodi fatyuuboco ocoovaumoro Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaijaaibai eneejiruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facicifaihuma vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi diiboco etetecucuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaiumoro: ¿Naa cajaan cochehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagotirehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi. ²⁶ Jaamoro toonohalliti diiboco omoonunoco iguijeve imohovi inigaihalliti acaatinuumoro ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJIBO, onoonoco. ²⁷ Jaabo

uufocovi bu tolliro miimiisiici nanivaminaatisico tetecuumo saafico imiyanaagonovi, sifico inaninaagonovi icano. ²⁸ Jilli Caatinahaamefaño onocinino nijequevauhi; iimitifimofenedi oovocafutuubo, onocinino.*

²⁹ Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco ihibamoro ihuseneque gavaracumoro hibajirubadi icano inigainocoro garya, garya omoonihicaumoro neehicauhi: Ajanivahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edeetavejiruubo. ³⁰ Eneecata hro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo edejecumo noocasihicauhi: Sitaaco naha ataajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi ificoro taajasunoova. Miyaano hihoho Cristo Israel Aivojihbo idiicahachijji jisu diguijeve imohoti niito, maatyimemere ico mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucinimisi diiboco gubuubusuhicauhi.

³³ Jaanaa gadihiba paryi jinije civono iijihuhi. Jaano jari sano iijicuuvu imohonohalliti nihiba icaabovi seseveuhi. ³⁴ Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iijiri gaihivuuhi: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuuboro icijeuhi faasihi iicanoco iimitino aivofaihufaño

---

* **15:28** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ichimayaacuuboro imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño catejeruuhi. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahatyimequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyigaba agaihivuuboro chuumucuuhi. ³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboociniu chehu gaachehujetuno feemene iicano gallivuuhi sanoodinoociro nijequeti sano baavi. ³⁹ Jaanaa ihamocasiminaa aivojibo Jesu imega julleecininaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Miyanotiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadiro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinichicauhi. Jaamofeeneri icaumo Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeecivomoro diibo dojicuti efeehicaumo. Jaabadiro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Icinuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuunaa imibaivofucusumi judiom i jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tolliro eteemehicaubo asauboro iguitibo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifico dillutuuhi. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasiminaa aivojiboco coovauhi idilluqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivojibo ijibuguunegui jari Joseque Jesu ifico Pilato acisuuhi. ⁴⁶ Jaanaa

Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifico iniitusuuboro tochehuri mibociuhi. Jaaboro guisigajifaño seedicinihojifaño iciuboro iguhugaco guisibatyigabari fabaacuui. ⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onoogo, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi iciunoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevedi tohojivi ifutuumo nihiba iinucuuberi. ³ ¿Miihoho miihaima iguiisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafefi sesechehu caamovochehufa jiciniibo imiyanaagueneri giciniiboco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amiihai Jesu Nazareoobo etetecucafetehiniiboco miguiinehi. Buheetecuubo chahacuubo jineeri. Eneecau, memeci jino diiboco ificuhinimañooco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ijibogominaa, Pedro iicamoco mijibogoto amiihai imegavi Galileavi fuucuubo tahi diiboco mahatyimeji amiihaico unuubadi, nooboro.

8 Jaaneri sihidi iigutuumorotohojiti gaaumojiterere. Jaamoro ajashuno miñhaiñoobaco jibugutuutimo sihidi iiguumaño.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.*
(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

9 Jaanaa fucuro miñhai jaguisifucu iicauno sesevede ubuheeteubo ticoniuhi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti miimisiici idimoco ijimico agavaracuugovi. 10 Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco jibugutuuhi. 11 Jaano Jesu ubuheeno diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucuurumo miyaavuguutíhi.

Jesu Jafeveuhi Ijibogominaati Miimisiicivi.
(Lc 24.13-35)

12 Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi. 13 Jaanegui uhuumiumisiro saatoho ijibogominaaco jibugutuumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

Jesu Ijibogominaaco Minisuhi.
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

14 Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebñhalliti buheetecuuboco aatyimeumo ijibuguunoco imiyaavuguutinohalliti ñbaubo. 15 Jaaboro diitoco nuubo: Faajiinjeriro mofoo. Jaamoro jino

---

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficucuutimo. Jimañoviro ifotono.

taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijibogo. ¹⁶ Jaanoco imiyaavogoboro inisiquimaaibo taajaji. Jaanoti imiyaavogotibo taajajitih. ¹⁷ Jaamo uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi icano icaji; tamemeri buhi jimico gavaracujimo, bojijeri iimaajimo, ¹⁸ ihusenefa jininomico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitih. Jaabadiro iguihuvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefano Feehi.

(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

- ¹⁹ Aivojibo Jesu jilli ijibogominaama ihimaahicauno nijequeti ganiivuubo niquejefano. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufuumoro taajasubogoco faajinijeri jibogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojibo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauhi niqueje mitya iiji sihidi eeevanoco omoonihicaunofenedi.

Moocaani iijì
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30